# Obsah


Použité zkratky ..... 10
Předmluva ..... 11

**OBECNÁ ČÁST ..... 13**

ÚVOD ..... 13

ZÁKLADNÍ POJMY ..... 13
1. K pojetí pracovního práva ..... 13
2. Individuální pracovní právo ..... 14
3. Kolektivní pracovní právo ..... 14
4. Pracovní právo a právo soukromé a veřejné ..... 15
5. Úloha pracovního práva ..... 16

HLAVA I.
GENEZE PRACOVNÍHO PRÁVA ..... 17
1. Proces vzniku zákonodárství o práci a jeho vývojové tendence ..... 17
2. Úprava pracovní smlouvy a souvisejících otázek v předpisech z 19. století a první poloviny 20. století ..... 19
3. Ochranné zákonodárství ..... 21

HLAVA II.
VÝVOJ PRACOVNÍHO ZÁKONODÁRSTVÍ V NAŠICH ZEMÍCH PO ROCE 1918 ..... 26
1. Pracovní zákonodárství v letech 1918-1945 ..... 26
2. Pracovní zákonodárství v období od r. 1948 do r. 1989 ..... 27
3. Pracovní zákonodárství po roce 1989 ..... 30

HLAVA III.
INSTITUCE A MEZINÁRODNÍ PRAMENY PRACOVNÍHO PRÁVA ..... 34
1. Pronikání mezinárodního práva do vnitrostátních úprav sociálních práv ..... 34
2. K zárukám sociálních práv v pracovním právu ..... 35
3. Všeobecná deklarace lidských práv ..... 37
4. Mezinárodní pakty lidských práv ..... 38

5. Úmluvy a doporučení Mezinárodní organizace práce (dále „MOP“) ..... 40
6. Mezinárodní smlouvy uzavřené v rámci Rady Evropy a Evropských společenství) ..... 42
7. Kolektivní vyjednávání na Evropské úrovni ..... 48
8. Mezistátní (mezinárodní) smlouvy ..... 48

HLAVA IV.
VNITROSTÁTNÍ PRAMENY PRACOVNÍHO PRÁVA ..... 48
1. Ústavní základ pracovního práva ..... 48
2. Pracovněprávní předpisy ..... 49
3. Kolektivní smlouvy a vnitropodnikové normativní akty ..... 52
4. Působnost pracovního práva ..... 53
5. Výklad a aplikace pracovního práva ..... 54

HLAVA V.
PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAHY ..... 54
1. Pojem a třídění pracovněprávních vztahů ..... 54
2. Účastníci (subjekty) individuálních pracovněprávních vztahů ..... 56
3. Zastoupení v individuálních pracovněprávních vztazích ..... 59
4. Obsah individuálních pracovněprávních vztahů ..... 60
5. Vznik a změna pracovněprávních vztahů ..... 61
6. Zánik práv a povinností vyplývajících z individuálních pracovněprávních vztahů a zánik těchto vztahů ..... 64
7. Zajištění práv a povinností z individuálních pracovněprávních vztahů ..... 67

HLAVA VI.
PRACOVNĚPRÁVNÍ SKUTEČNOSTI ..... 68
1. Pracovněprávní skutečnosti, pojem a druhy ..... 68
2. Pracovněprávní úkony, pojem, druhy ..... 70
3. Náležitosti pracovněprávních úkonů a právní důsledky jejich vad ..... 73
4. Čas jako pracovněprávní skutečnost ..... 77

**KOLEKTIVNÍ PRACOVNÍ PRÁVO ..... 80**

HLAVA VII.
POJETÍ, GENEZE A VLASTNOSTI KOLEKTIVNÍHO VYJEDNÁVÁNÍ ..... 80
1. Pojetí kolektivního vyjednávání. ..... 80

2. Geneze kolektivního vyjednávání ..... 82
3. Vlastnosti kolektivního vyjednávání ..... 85

HLAVA VIII.
SUBJEKTY KOLEKTIVNÍHO VYJEDNÁVÁNÍ A STÁT ..... 87
1. Zaměstnavatelé a jejich organizace ..... 87
2. Zaměstnanecké organizace ..... 89
3. Stát ..... 95

HLAVA IX.
MODELY, PRAVIDLA A PROCES KOLEKTIVNÍHO VYJEDNÁVÁNÍ ..... 97
1. Struktura vyjednávání ..... 97
2. Vzájemné uznávání ..... 98
3. Povinnost vyjednávat ..... 99
4. Institucionální mechanismus ..... 99
5. Formulace východisek vyjednávání ..... 100
6. Informační povinnost zaměstnavatele ..... 100
7. Modely vyjednávání ..... 101
8. Pravomoce vyjednavačů ..... 102
9. Doba trvání kolektivních smluv ..... 102

HLAVA X.
CÍLE A OBSAH KOLEKTIVNÍHO VYJEDNÁVÁNÍ ..... 103
1. Vyjednávání o mzdách ..... 103
2. Vyjednávání o pracovních podmínkách ..... 106
3. Kolektivní vyjednávání o sociálním zabezpečení ..... 107
4. Jiná ujednání ..... 107
5. O problémech a budoucnosti vyjednávání ..... 108

HLAVA XI.
KOLEKTIVNÍ SMLOUVY ..... 110
1. Pojem a druhy kolektivních smluv ..... 110
2. Subjekty kolektivních smluv ..... 114
3. Obsah kolektivních smluv ..... 117
4. Uzavírání kolektivních smluv, jejich forma, platnost, závaznost a účinnost ..... 124
5. Uložení kolektivních smluv a seznámení s jejich obsahem ..... 125

**INDIVIDUÁLNÍ PRACOVNÍ PRÁVO ..... 127**

HLAVA XII.
ZAMĚSTNANOST ..... 127
1. Politika zabezpečování zaměstnanosti ..... 127
2. Právo občana na zaměstnání ..... 130
3. Zabezpečování zaměstnání zvláštním kategoriím občanů ..... 131
4. Hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání ..... 133
5. Kontrolní činnost ..... 134

HLAVA XIII.
POJEM, KONCEPCE A DRUHY PRACOVNÍCH POMĚRŮ ..... 135
1. Pojem pracovního poměru ..... 135
2. Koncepce pracovního poměru ..... 136
3. Druhy pracovních poměrů ..... 140

HLAVA XIV.
POVINNOSTI STRAN PRACOVNÍHO POMĚRU ..... 144
1. Povinnosti zaměstnance ..... 144
2. Povinnosti zaměstnavatele ..... 149

HLAVA XV.
VZNIK, ZMĚNY A SKONČENÍ PRACOVNÍHO POMĚRU ..... 150
1. Vznik pracovního poměru ..... 150
2. Změna pracovního poměru ..... 153
3. Skončení pracovního poměru ..... 158
4. Hmotné zabezpečení v souvislosti se skončením pracovního poměru ..... 170

HLAVA XVI.
PRACOVNÍ DOBA ..... 171
1. Obecně k pracovní době ..... 171
2. Délka pracovní doby ..... 173
3. Rozvržení pracovní doby ..... 174
4. Pracovní pohotovost ..... 176
5. Práce přesčas ..... 176
6. Noční práce ..... 177

HLAVA XVII.
DOBA ODPOČINKU ..... 178
1. Obecně k době odpočinku ..... 178
2. Přestávky v práci ..... 178
3. Odpočinek mezi dvěma směnami ..... 179
4. Týdenní odpočinek ..... 180
5. Svátky ..... 181
6. Dovolená na zotavenou ..... 181

HLAVA XVIII.
MZDA ..... 189
1. Pojem mzdy a prameny její právní úpravy ..... 189
2. Funkce mzdy a jejich vyjádření v pracovním právu ..... 190
3. Minimální mzda ..... 192
4. Obecné zásady poskytování mezd podle zákona č. 1/1992 Sb. ..... 193
5. Obecné zásady poskytování platů podle zákona č. 143/1992 Sb. ..... 194
6. Mzda za práci přesčas podle zákona č. 1/1992 Sb. ..... 195
7. Plat a náhradní volno za práci přesčas podle zákona č. 143/1992 Sb. ..... 195
8. Mzda a náhrada mzdy za svátek podle zákona č. 1/1992 Sb. ..... 195
9. Plat a náhradní volno za svátek podle zákona č. 143/ Sb. ..... 196
10. Mzda při výkonu jiné práce podle zákona č. 1/1992 Sb. ..... 196
11. Plat při výkonu jiné práce podle zákona č. 143/1992 Sb. ..... 196
12. Splatnost mzdy podle zákona č. 1/1992 Sb. ..... 197
13. Splatnost platu podle zákona č. 143/1992 Sb. ..... 197
14. Výplata mzdy podle zákona č. 1/1992 Sb. ..... 197
15. Výplata platu podle zákona č. 143/1992 Sb. ..... 198
16. Srážky ze mzdy podle zákona č. 1/1992 Sb. ..... 198
17. Srážky z platu podle zákona č. 143/1992 Sb. ..... 199
18. Odměna za pracovní pohotovost podle zákona č. 1/1992 Sb. ..... 199
19. Odměna za pracovní pohotovost podle zákona č. 143/1992 Sb. ..... 199
20. Mzda za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém pracovní prostředí a za práci v noci podle zákona č. 1/1992 Sb. ..... 199
21. Mzda při vadné práci podle zákona č. 1/1992 Sb. ..... 200
22. Normování práce podle zákona č. 1/1992 Sb. ..... 200
23. Příplatky podle zákona č. 143/1992 Sb. ..... 200
24. Odměny podle zákona č. 143/1992 Sb. ..... 201
25. Další plat podle zákona č. 143/1992 Sb. ..... 201

HLAVA XIX.
PŘEKÁŽKY V PRÁCI, HMOTNÉ ZABEZPEČENÍ PŘI NICH, NÁHRADY VÝDAJŮ SOUVISEJÍCÍCH S PLNĚNÍM PRACOVNÍCH POVINNOSTÍ ..... 202
1. Pojem překážka v práci, pracovní závazek ..... 202
2. Řešení nemožnosti a obtížnosti plnění pracovního závazku ..... 203
3. Druhy suspenzí pracovního závazku ..... 203
4. Vlivy překážek v práci ..... 204
5. Délka překážky v práci na straně zaměstnance ..... 207
6. Délka překážky v práci na straně zaměstnavatele ..... 210
7. Náhrady výdajů poskytované zaměstnancům v souvislosti s výkonem práce .. 211

HLAVA XX.
BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI ..... 212
1. Pojem, funkce a význam bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ..... 212
2. Povinnosti zaměstnavatelů a zaměstnanců na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ..... 213
3. Kontrola a dozor nad bezpečností a ochranou zdraví při práci ..... 217

HLAVA XXI.
ZVLÁŠTNÍ PRACOVNÍ PODMÍNKY ŽEN A MLADISTVÝCH ..... 218
1. Zvláštní pracovní podmínky žen ..... 218
2. Zvláštní pracovní podmínky mladistvých ..... 224

HLAVA XXII.
PÉČE O ZAMĚSTNANCE ..... 227
1. Pojem péče o zaměstnance ..... 227
2. Právní úprava péče o zaměstnance ..... 228

HLAVA XXIII.
ODPOVĚDNOSTNÍ VZTAHY ..... 237
1. Pojem odpovědnosti v pracovním právu ..... 237
2. Charakteristické rysy pracovněprávní odpovědnosti ..... 239
3. Druhy pracovněprávní odpovědnosti ..... 240
4. Odpovědnost za škodu ..... 244
5. Bezdůvodné obohacení ..... 256

HLAVA XXIV.
PŘÍPRAVA PRO POVOLÁNÍ A REKVALIFIKACE ..... 257
1. Příprava mládeže na povolání a její vývojové tendence ..... 257
2. Právní postavení žáků při praktickém vyučování a společensky prospěšné práci ..... 259
3. Zařazování absolventů učilišť do pracovního poměru ..... 260
4. Rekvalifikace ..... 261

HLAVA XXV.
DOPLŇKOVÉ PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAHY ..... 264
1. Všeobecně k doplňkovým zaměstnáním ..... 264
2. Souběžný pracovní poměr, vedlejší pracovní poměr a vedlejší činnost (§§ 69 - 71 ZP) ..... 265
3. Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (§ 232 - 239b) ..... 266

HLAVA XXVI.
DALŠÍ PRÁVNÍ VZTAHY ÚČASTI NA PRÁCI ..... 271
1. Pojem ..... 271
2. Vztahy pramenů právní úpravy dalších právních vztahů účasti na práci k zákoníku práce ..... 273
3. Druhy dalších právních vztahů účasti na práci ..... 274

HLAVA XXVII.
MEZINÁRODNÍ PRVEK V PRACOVNÍM PRÁVU ..... 277
1. K mezinárodnímu prvku v pracovním právu obecně ..... 277
2. Působnost mezinárodního práva soukromého ..... 278
3. Třídění pracovněprávních vztahů s cizím prvkem se zřetelem na jejich právní režim ..... 280

**SPORY Z PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ ..... 282**

HLAVA XXVIII.
SPORY Z PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ ..... 282
1. Pojem a druhy pracovních sporů ..... 282
2. Předcházení pracovním sporům ..... 283
3. Řešení individuálních pracovní sporů ..... 284
4. Řešení kolektivních pracovních sporů ..... 284